

Mykolas Juozapas Römeris

(1778–1853) ir

Rachelė de Raës-Römerienė

(1783–1855)

Parengė Eglė Milkamanavičiūtė

Elektrėnai, 2018

Römerienė Rachelė De Raes (Raės) (1783–1855)

Rachelė De Raes Römerienė gimė 1783 m. rugsėjo 22 d. /spalio 4 d. Abromiškėse. Lietuvos dvarininkė, dailininkė, dekoratorė.

Trakų pataurininkio Pranciškaus de Raeso ir Juditos Jelenskytės dukra, Dembinos dvaro ir Kurkliškių palivarko Trakų apskr. paveldėtoja.

P. de Raes'as, įsteigęs naują Dembinos dvarą, su žmona J. Jelenskyte-de Raes ir dviem vaikais (Rachele de Raes-Römeriene bei Henriku de Raes) čia atsikėlė gyventi 1785 m. R. de Raes tuomet buvo dveji, tad Dembiną galima laikyti jos gimtaisiais namais.

Mokėsi Vilniuje, Augustino ir Sofijos D'Abroe privačiame pensione.

Nemažai apie R. Römerienę rašyta T. Bairašauskaitė monografijoje Mykolas Juozapas Römeris (1778–1853) [1].

R. Römerienės vyras M. J. Römeris pasipiršo 1799 m. balandžio 13 d., susituokė balandžio 23 d. Abromiškių dvare (Rachelės pusbrolio Vilhelmo de Raes, greičiausiai Rachelės dėdės Kazimiero ir Konstancijos Oranietės sūnaus, dvare).

Mirė 1855 m. gegužės 20 d., palaidota prie vyro, Römerių giminės koplyčioje Trakų Švč. Mergelės Marijos apsilankymo bažnyčioje.

Literatūra ir šaltiniai:

1. Bairašauskaitė, Tamara. Rachelė. – Iliustr. // Mykolas Juozapas Römeris (1778–1853) : bajoro viešoji ir privati erdvės XIX a. pirmojoje pusėje. – Vilnius, 2011. – P. 219–244.

Römeris Mykolas Juozapas (1778–1853)

MYKOLAS JUOZAPAS RÖMERIS gimė 1778 m. Kurenece, greičiausiai rugsėjo 2/14 d. Pasak T. Bairašauskaitės, jis pats nežinojo savo tikrosios gimimo dienos, kartais sakydavo jog ji yra rugsėjo 14/26, bet galėjo klysti, supainiojęs Grigaliaus ir Julijaus kalendorius. Mirė 1853 m. sausio 26 d. Vilniuje. XIX a. Lietuvos bajoras, Vilniaus burmistro bei masonų ložės „Uolusis lietuvis“ magistras, didžiosios ložės „Tobuloji vienybė“ pirmininkas, Šubravcų draugijos narys ir Vilniaus gubernijos bajorų maršalka, Daugirdiškių (dabar – Elektrėnų sav.), Antazavės, Dembinos (dabar – Elektrėnų sav.) ir kitų dvarų bei namo Vilniuje savininkas. Vyresnysis Stepono Dominyko Römerio ir Onos Pacaitės sūnus, Trakų Römerių pakamorių linijos atstovas.

M. J. Römeris mokėsi Sokulkoje, karininko Kinstedto ir jo žmonos Ulrikos Schulten privačiame pensione, nuo 1789 m. – Vilniaus paapygardinėje mokykloje, kuriojame LDK vyriausiosios mokyklos.

1794 m., M. J. Römeriui būnant 14 metų, mirė jo tėvas. Jį prižiūrėjo dėdės Damazas (Trakų vaivadijos pakamorė) ir Antanas (Trakų vaivadijos pavaivadis).

M. J. Römeris 1799 m. balandžio 13 d. pasipiršo šešiolikmetei Rachelei Kolovrat De Raes (Raės), su kuria susituokė balandžio 23 d. Abromiškių dvare (Rachelės pusbrolio Vilhelmo de Raes, greičiausiai Rachelės dėdės Kazimiero ir Konstancijos Oranietės sūnaus, dvare).

1803–1814 m. M. J. Römeris buvo Vilniaus gubernijos Vyriausiojo teismo II departamento pirmininku. 1807 m. buvo vienas Vilniaus labdarių draugijos steigėjų, jos Tarybos narys, vėliau šios organizacijos pirmininko pavaduotojas. Tuo pat metu buvo Vilniaus universiteto Edukacinės

komisijos narys, nuo 1814 m. pavadavo nesantį komisijos pirmininką, nuo 1820 m. jai vadovavo. 1811 m. gavo valstybės patarėjo rangą. 1812 m. Napoleonas paskyrė jį Vilniaus miesto prezidentu, taip pat Laikinosios vyriausybės Teisingumo komiteto nariu.

1811, 1814 m. buvo renkamas Trakų apskrities bajorų maršalu, tačiau Vilniaus gubernijos valdžia rinkimų nepatvirtino. 1817 m. rudenį pagaliau buvo išrinktas ir patvirtintas, tačiau iš tikrųjų pareigų nėjo, nes gruodį jau buvo išrinktas Vilniaus gubernijos bajorų vadovu.

M. J. Römeris buvo „Nenaudėlių“ draugijos narys (galbūt kažkuriuo metu ir pirmininkas), didysis masonų ložės „Uolusis lietuvis“ meistras.

1819 m. kovo 7 d. už pirmininkavimą 1814–1819 m. Edukacinėje komisijoje gavo tikrojo valstybės patarėjo rangą ir Šv. Onos ordiną su briliantais.

Iki 1822 m. vadovavo Lietuvos provincijos ložei „Tobuloji vienybė“, vėliau aktyviai dalyvavo slapoje organizacijoje – Patriotų draugijoje. Iki 1826 m. buvo vadinamosios Radvilų komisijos pirmininkas.

1826 m. gegužę už dalyvavimą Patriotų draugijoje kartu su kitais jis buvo suimtas, dvejus metus kalėjo Varšuvoje, Karmelitų vienuolyne ir tvirtovėje, vėliau dar dvejus metus – Peterburge, Šv. Petro ir Povilo forto kazematuose, 1830 m. pavasarį buvo paleistas ir grįžo į Lietuvą.

Peterburge M. J. Römeris prarado klausą, kuri ir anksčiau silpo. 1830 m., prasidėjus sukilimui Varšuvoje, M. J. Römeris buvo ištremtas dvejiems metams į Voronežą. 1832 m. grįžo į Lietuvą, tačiau dešimt metų gyveno prižiūrimas policijos.

M. J. Römeriui priklausė iš tėvo paveldėtos Daugirdiškės, Grinapolis, Balbėnai Trakų apskr., Antanašė, Kriaunos, Stirniškis, Bagdnoniškis tuometinėje Ukmergės apskr., žmonos paveldėtos Dembina ir Kurkliškės Trakų apskr.

M. J. Römeris su R. de Raes vyriausioji dukra Judita gimė 1800 m., mirė būdama trejų. Antrasis sūnus Henrikas Römeris gimė 1803 m. vasario 7 d. 1828 m. liepos 4 d. nuskendo Daugirdiškių ežere. 1805 m. gimė dukra Ona Filareta, 1806 m. – Edvardas Jonas Römeris, 1814 m. – Severinas Justinas Römeris, 1816 m. Mykolas Steponas Antanas Römeris.

Kai M. J. Römeris kalėjo tremtyje, visus reikalus tvarkė Edvardas Jonas, kai kalėjo Edvardas – pats M. J. Römeris, talkinamas Mykolo Stepono, o po jo mirties – Severinas. Kai 1852 m. Edvardas Jonas grįžo iš tremties, M. J. Römeris padalino sūnams visą turtą ir atidavė valdyti dvarus. Pats tuomet gyvendavo Vilniuje, o vasarą su šeima išsikeldavo į Dembiną.

Apie M. J. Römerį rašyta T. Bairašauskaitės monografijoje „Mykolas Juozapas Römeris (1778–1853)“, mokslinių straipsnių rinkinyje „Römeriai Lietuvoje XVII–XX a.“, monografijoje „Livonijos ir Lietuvos Römerių giminės istorija“.

M. J. Römeris mirė 1853 m. sausio 14/26 d., palaidotas Römerių giminės koplyčioje Trakų Švč. Mergelės Marijos apsikalnų bažnyčioje.

Literatūra ir šaltiniai:

1. Bairašauskaitė, Tamara. Mykolas Juozapas Römeris (1778–1853) : bajoro viešojo ir privati erdvės XIX a. pirmojoje pusėje. – Vilnius, 2011. – 410, [1] p. : iliustr., faks., portr.
2. Romer, Eugeniusz. Mykolas Juozapas Römeris. 1800–1815 // Livonijos ir Lietuvos Römerių giminės istorija. – Vilnius, 2009. – P. 81–88.
3. Romer, Eugeniusz. Mykolas Juozapas Römeris. 1814–1822 : Masonai ir valstiečių klausimas // Livonijos ir Lietuvos Römerių giminės istorija. – Vilnius, 2009. – P. 89–100.
4. Romer, Eugeniusz. Mykolas Juozapas Römeris. 1821–1832 : Patriotų draugija // Livonijos ir Lietuvos Römerių giminės istorija. – Vilnius, 2009. – P. 101–104.
5. Širkaitė, Jolanta. Römeriai [Romeriai] / Jolanta Širkaitė. – Iliustr. // Visuotinė lietuvių enciklopedija. – Vilnius, 2011. – [T.] 20, p. 281.